

P R Æ F A T I O

*Ad portam Benedictus, & extra mœnia Divus
Bernhardus tonsus pascit ubique gregem.
Vertice Franciscus longè speculatus in alto,
adem Dominicus possidet eximiam.
Et Bruno carthusiam in valle en! sibi struxit amœna,
ac fecit sociis otia grata suis.
Petrus, Jacobus, Paullus, Catharina, Joannes,
Nicolaus, Clemens, Elisabetha simul.
Sunt porrò tibi tutelaria Numina Sanctus
Spiritus in valle, & Michaël, Anna, tuâ.
O sanctos muros, qui tot sculpsere Patronos,
zelus templaq; quibus tot fabricavit iners.
Nos unum & trinum Numen veneramur apertè;
hoc sapienti sat: credite, bella fides.
Omnia comprêndens in centro, in Numine Summo,
sola cui laus sit, gloria sola, Deo.*

Verùm disparitas religionis tam in urbe, quàm in agro quondam multas ciebat turbas. Ejectò enim Papatu, irrepsit proles ista viperina, *Anabaptista*, quorum malleus erat *Iustus Menius*. His quoque pulsis, infelix *Flacii* lolium lætas inter aristas dominari cœpit, & *Reformatorum* (ut vocant) dogmata clamque palamque amplexabantur cives. Pulcrè Præsul Hipponensis: (f) *Non vos terreant, ait, fratres, quidam fluvii, qui dicuntur torrentes. Hyemalibus aquis implentur; nolite timere, post paululum transit, decurrit aqua, ad tempus perstrepit, mox cessabit. Diu stare non possunt &c.* Xenodochia publica erant *S. Clementis* extra portam Nicolaitanam, *S. Spiritus* extra portam Georgianam, nec non *S. Anne* ad eandem portam, & aliud infra *Wartburgum*. Reliqua monasteria, putâ *Schplicense*, *Oterslebiense*, *Reinhardifontanum*, *Portense*, *Volckerodense*, *Ichtershusanum*, *Walckenriedense*, in valle *Georgiana* &c. Regiâ prorsus munificentia vel fundata, seu tamen dotata, & privilegiis aucta sunt à Landgraviis. Hinc etiam pedo pastoralis & sacræ infusæ ornatos aliquot veneramur, ut *Udonem*, *Ludovici Salii F.*, Præsulem *Numburgensem*, & *Ludovicum*, (f) in Psalm. 57. & vers. tanquam aqua decurrens &c.

Episco-